

Lauri Hakosalo

Tuorilan kylän vanhoista rakennuksista

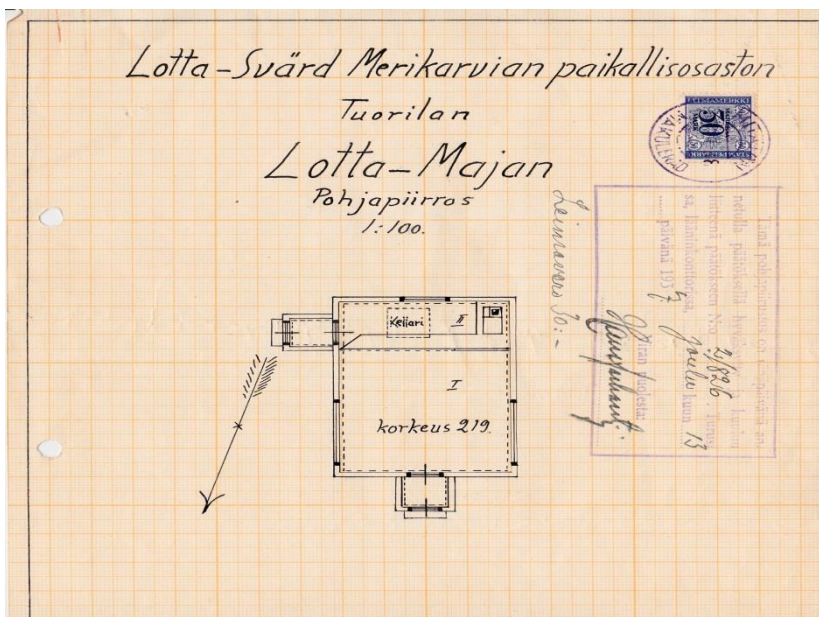
Tuorilalainen Anna-Liisa Hyryläinen entinen Nieminen asuu nykyisin pääkaupunkiseudulla, mutta käy usein syntymäkylässään Tuorilassa vanhempiensa Lauri ja Esteri Niemisen kotitilalla, jonka nykyisin omistavat Eeva-Maija ja Markku Tarkkio. Anna-Liisalla on kesämökinä tänään tätiensä Aili ja Maija Rantasen omakotitalo. Penkoessaan kotinsa vanhoja tavaroita Anna-Liisa löysi hienoja kuvia ja asiakirjoja, jotka kertovat entisestä kotikylästä.

Erittäin kiinnostava ja arvokas on Lotta-Svärdin Merikarvian paikallisosaston Tuorilan Lotta-Majan pohjapiirros 1:100. Se on hyväksytty oikein 30 markan leimaveron maksulla Turun lääninkonttorissa 13.12.1937.

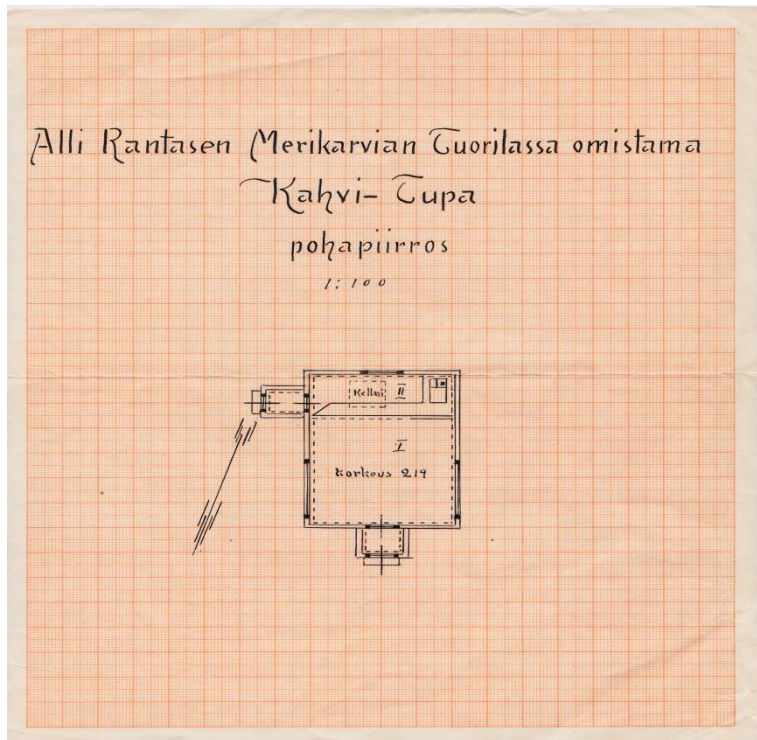
Tämän Alli Rantasen, oikeammin Aliina Aleksandra, Merikarvian Tuorilassa omistama Kahvi-Tupa oli oman aikansa merkittävä rakennus, jota ei enää ole.

Anna-Liisa Hyryläinen löysi myös kaksi arvokasta kirjaa: Lotta-Svärd yhdistyksen säännöt sekä ohjeet sääntöjen soveltamisesta ja täydentämistä varten. Alli Rantanen on hankkinut tämän Lotta-Majaan luettavaksi. Kirjanen on painettu Helsingissä vuonna 1937 eli samana vuonna kun Tuorilaan tuli Lotta-Maja. Säännöt on vahvistanut Ylipäällikön puolesta esikuntapäällikkö Zilliacus. Toinen kirjanen nimeltään Muonituslotan käsikirja on vuodelta 1935, jonka on kirjoittanut Elli Malmgren. Se sisältää hienoja ruokaohjeita mm. Dilliliha ja perunat -annokseksi, ohje 100:lle hengelle. Renja Leppätie tietää näistä asioista oivallisesti, sillä hänen isovanhempansa olivat Hilda ja Mikko, oikeammin Juho Mikael Rantanen. Myös Mikon veli Erkki, oikeammin Frans Eerik Rantanen asui Tuorilan kylän keskustassa.

Kuva 1.

Kuva 2.

Kuva 3.

Hyvin on säilynyt myös paperipussi, jonka päällä lukee Lotta=Maja, Merikarvia, logo.

Lottamajan käyttämä ruskea kauppapussi on säilynyt liiketoiminnan muistona.

Kuvassa 4 on muonituspäällikkö Aliina Aleksandra, tuttavallisemmin Alli Rantasen Lotta-Svärd järjestön jäsenkirjan n:o 209 etulehti, jonka puheenjohtaja Laura Huhtinen ja sihteeri Hilja Laakso ovat nimikirjoituksillaan allekirjoittaneet.

Kuva 5. Kuvassa on Eeva Erkkilä Tuorilan Lotta-Majan edessä

Kuvassa 6. Lottapuvuissa ovat vas. Alli Rantanen ja oikealla Eeva Lehtonen

Kuvassa 7. Vasemmalla on Alli Rantanen ja oikealla on Eeva Lehtonen

Kuvassa 8. Eeva Lehtonen ja Tuorilan keskustan miljöötä ennen vanhaan

Kuvassa 9. Lauri Nieminen ja Alli Rantanen istuvat lottamajan portailla

Niemisillä oli neljä lasta, poika Matti Nieminen, oikeammin Martti Lassi Kalevi, nykyisin eläkkeellä oleva veturinkuljettaja ja 1950-luvulla mainio pituus – ja kolmiloikan urheiluharrastaja edustaen Lauttijärven Lukkoa ja Tuorilan Tuiskuakin sekä yhteiskoulussa ollessaan Nasta urheiluseuran kantava voima yhdessä tuorilalaisten urheilijoiden Kari Vihervaaran ja Jouko Elevaaran kanssa. Kolme perheen lapsista olivat komeita tyttöjä. Anna-Liisan lisäksi Niemisen perheeseen kuuluivat Leena nykyisin Heinäsuu ja Eeva-Maija nykyään Tarkkio. Niemisen lapset palaavat kesäisin kirkonkylän torille ja tietysti Mylläritapahtumaan tuttuja tapaamaan.

Toinen arvokas rakennus Tuorilassa oli Satakunnan Osuusteurastamorakennus, joka vieläkin on paikallaan. Nykyisin talon omistaa Heikki Salminen.

Kuva 10.

Osuusteurastamorakennuksessa asuivat aikoinaan mm. Jorma Laitisen perheväki, samoin Marita Virtalainen asui siinä lastensa kanssa. Talossa toimi myös Vaajasaaren autokoulu.

Tuorilan SOK

Tuorilan kylään perustettiin SOK:n myymälä 19.12.1944. Se lakkautettiin vuonna 1972. Kaupan vastuuhenkilöitä olivat Onni Riuta 1.4.1947 ja hänen vaimonsa Bertta Riuta, jotka palvelivat tuorilalaisia vuosikymmenten ajan. Vuonna 1949 Tuorilan myymälätoimikuntaan kuuluivat mv. Antton Krinnilä, mv. Vihtori Ylineva ja autoilija Esko Virtanen. Vuonna 1957 siihen kuuluivat mv. Krinnilä, mv. K.V. Lehtojoki ja piiriesimies Yrjö Ojantakanen Rauma-Repola yhtiöstä. Vuonna 1967 myymälätoimikuntaan kuuluivat mv. Antti Veikkola, emäntä Irma Lehtojoki ja emäntä Siiri Krinnilä sekä mv. Martti Riihiaho ja mv. Mauno Salminen. Vuonna 1957 palkittiin Bertha Riuta 20 vuoden palveluksesta ja myymälänhoitaja Onni Riuta 10 vuoden palveluksesta. Bertha huomioitiin vuonna 1967 jo 30 vuoden palvelutyöstään.

Kuva 11.

SOK:n Tuorilan myymälä

Kuva 12.

Kolmas hieno rakennus oli Kustaa Ojalan kauppaliike, joka vieläkin on kylän keskustassa, nyt yksityishenkilön omakotitalona. Kuvassa takana näkyy Tuorilan kansakoulurakennus. Pihassa on ilmeisesti Kustaa Ojalan veljen Vihtori Ojalan Graham linja-auto, joka vieläkin on liikennekunnossa, tosin vain eläkekäytössä.

Kustaa Ojalan ajan tavan mukaan mainosti itseään tulitikkuskin päällysteellä

Hieno rakennus Tuorilassa on totta kai Tuorilan kansakoulu. Jorma Peltoniemi kirjoitti samotusta koulusta seuraavasti:

Jorma Peltoniemi

Tuorilan koulu 90- vuotta – historiikki:

Vuonna 1901 tehtiin anomus Kuvernöörin virastoon koulun saamiseksi Tuorilaan. Vasta vuonna 1907 virastosta tuli määräys Merikarvian kunnalle ryhtyä koulun suunnitteluun.

Vuonna 1914 tarkastettiin Reposaari Oy:n lahjoittama tonttipalsta. Tammikuussa 1917 rakennuskomitea päätti, että tarjotaan koulurakennukset urakalla tehtäviksi. Näihin tiloihin päästiin muuttamaan vuonna 1918. Koulu oli toiminut jo 10 vuotta muissa tiloissa.

Tarmokkaana voimahahmona toimi K.V. Dahlroos, sittemmin Lehtojoki kouluhankkeessa, kuten niin monessa muussakin Tuorilaa ja koko pitäjää koskevissa hankkeissa.

Kiertokoulua käytiin Tuorilan talossa ja sen jälkeen Harjun tilalla, nykyisessä Merikievarissa, ennen kuin saatiin ylempi kansakoulu.

Kuntakokouksessa 18. p:nä marraskuuta 1907 käsiteltiin Tuorilan ja lähialueiden vanhempien kirjelmä, jossa he lupautuivat laittamaan lapsensa kouluun, jos Tuorilaan perustetaan ylempi kansakoulu. Kirjelmässä oli 25 vanhemman nimet ja koulua aloittavien lasten lukumäärä oli 38.

Koulu oli määrä aloittaa syksyllä 1908 toimintansa. Asia eteni niin, että joulukuussa 1907 poliisikonstaapeli Frans Alastupilan luona johtokunta päätti tehdä neiti Amanda Rannan kanssa vuokrasopimuksen opetustiloista, hänen omistamassaan talossa, joka sijaitsi Tuorilan risteellä ja on nykyisin Liisa Harnan omistuksessa. Ja niin koulu sitten alkoi syksyllä 1908. Ensimmäinen opettaja oli Edla Vinnari. Käsiyöopettajaksi valittiin Frans Alastupila. Ensimmäiset päästötodistukset jaettiin 4.5.1911, joissa allekirjoittajina olivat johtokunnan esimies Magnus Selander ja koulun opettaja Edla Vinnari.

Maassamme riehunut kansalaissota viivästytti koulun rakentamista. Niinpä koulutoimen aloittaessa näissä tiloissa, rakennus oli vielä keskeneräinen. Vielä vuonna 1926 ulkopuoli oli tilkitsemättä ja laudoitus puuttui. Rakentamisen ohella kun oli tehtävä opettajille luontoiseduiksi tarkasti määritellyt: Viljelysmaa, kasvimaata ja karjarakennukset. Kaikki saatiin kuitenkin valmiiksi ajan myötä. Vuosien varrella on tehty monta korjausta ja perusparannusta.

Koska koulumatkat olivat melko pitkiä, oppilaita kun tuli Kuvaskankaalta, Lankoskelta ja Siikaistenkin puolelta, johtokunta päätti pyytää vuonna 1923 kunnanvaltuustolta 2.000 markkaa hevossuojan rakentamista varten, oppilaiden hevosille.

Lankoskelta tulleet oppilaat pääsivät kulkemaan Pori-Vaasa linja-autolla koulumatkansa 1930-luvun alussa. Johtokunnan pöytäkirjassa maaliskuulta 1935 mainitaan, että paluukyyti linja-autossa pitää lopettaa. Kyyditys annettiin Väinö Rintalalle, joka sitoutui kuljettamaan oppilaat 3 mk:n kilometrihinnalla, omalla autollaan. Kustaa Ojala kuljetti myös koululaisia. 1950-luvulla alkoi varsinainen koulukyyditys. Vuodesta 1955 autoilija Kotiranta huolehti koulukyydityksistä.

Koulunkäynnissä on myös omat vaikeutensa. Kaikenlaisia häiriöitä sattui opetustunneilla, mm. vuonna 1924 veistotunnilla eräs oppilas löi syvän haavan toisen oppilaan reiteen. Seurauksena oli oppilaan erottaminen koulusta ja ehdotettiin, että poika toimitettaisiin kasvatuslaitokseen.

Oppilasmäärän kasvaessa tuli tarpeelliseksi perustaa sivukouluja. Niinpä 1920-luvun lopulla vuokrattiin Lankoskelta A. Ahlströmiltä tilat alakoulua varten ja oppilasmäärien kasvaessa 1930-luvulla perustettiin Lankoskelle oma koulupiiri. Tuorilassa oli 1935 yläkoulussa 39 oppilasta ja alakoulussa 30 oppilasta.

Viime sotien aikana koulu oli myös sotilaiden käytössä. Evakkoväkeä sijoitettiin myös koulun tiloihin. Koulunkäynti tietysti kärsi vähän häiriöistä.

Pitäjään tulleiden siirtolaisten myötä oppilaiden määrä kasvoi entisestään. Niinpä vuonna 1948 päätettiin perustaa kolmas opettajan virka. Heimo Pitkärannalta vuokrattiin tilat sivukoulua varten, joka aloitti toimintansa tilapäisesti ns. "Rannan kulmalla".

Opettajat ovat olleet suurin voimavara kouluilla. Heidän ja johtokunnan valvonnassa koulut ovat olleet erilaisten harrastus- ja kulttuuritapahtumien keskuspaikkana. Pitkän ja merkittävän päivätyön, lähes 30 vuotta teki opettaja Emilia Tommila, joka oli aikaansa edellä henkilö monessa asiassa. Hän hankki mm itselleen radion jo vuonna 1931, vain viisi vuotta aikaisemmin oli Yleisradio aloittanut toimintansa. Sähkö tuli käyttöön Tuorilassa samaan aikaan.

Pitkäaikaisia opettajia ovat olleet myös Aila Perttula, joka oli 32 vuotta opettajana ja Kalevi Tuomisaari. Tilapäisiä opettajia oli paljon, joiden valinnat olivat tärkeä osa johtokunnan työskentelyssä. Käsityön opettajat olivat miehiä. He joutuivat osallistumaan muuhunkin koulutyöhön, varsinkin alkuaikoina, kun kaikki opettajat olivat naisia.

Keittäjä-siivoojat olivat myös osa yhteistä päivittäistä yhdessäoloa, myös kasvattavassa mielessä. Liisa Simola työskenteli pitkään keittäjä-siivojana, noin 25 vuotta Emilia Tommilan ollessa opettajana. Keittäjä-siivoojan työ oli monitahoista, lämmitys puilla, siivous, keittäminen, jopa vielä opettajan ”passaaminen”. Myös Maija Myllyoja oli pitkän ajanjakson tässä toimessa. Hänen suosikkejaan olivat pojat, mutta heille hän piti myös kuria ja järjestystä.

Kansakoulun tarkastajan tulo koululle oli aina vähän pelottava ja jännittävä tapahtuma. Pelättiin moitteita siitä, ettei kaikki ollut kunnossa. Tuorilan asiat olivat kunnossa, ainakin vuonna 1921, koska Tuorilan koulun tarkastuspöytäkirjassa 26.9.1932 lukee seuraavasti:” On ilo todeta, että kaikin puolin on asiat kiitettävässä kunnossa”. Allekirjoitus vt. tarkastaja Akseli Viikkeri.

Varmasti asiat on vuosien varrella olleet kiitettävässä kunnossa, koska olemme saaneet pitää koulumme toiminnassa.

Tuorilan koulun opettajia:

Akseli Hakosalo, vuonna 1907. Hän oli lähes kaikkien Merikarvia kunnan koulujen perustamisessa vahvasti mukana. Muutti sukunimensä Granqvist vuonna 1904 Hakosaloksi.

Edla Vinnari 1908

Olga Sipilä 1912

Anna Lauren 1916

Emilia Tommila 1920

Anni Stengård 1927

Sisko Paasio 1928

Suoma Kurkela 1929

Alma Koskela 1930

Impi Leppä 1931

Lea Lehtisaari 1932

Arvi Veripää 1941

Taimi Haaramo 1943

Senja Ojantakanen 1945

Aino Ahtiainen 1946

Matti Leppäniemi 1946

Antti Huurto 1948

Kerttu Huurto 1948

Sirkka Reinikainen 1955

Tauno Tontti 1958, epäpätevä

Kalevi Tuomisaari 1959

Aila Perttula 1960

Heikki Ojala 1.8.1977-31.7.1979 koevuosilla ja 1.8.1980-31.7.1983 vakinainen virka

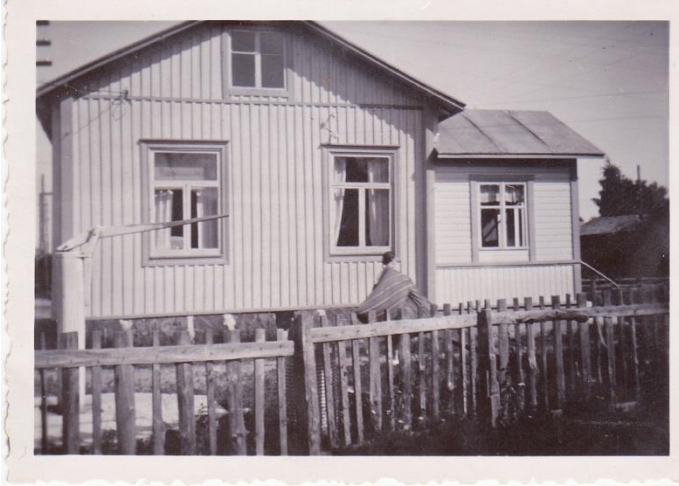
Juhani Fager 1.8.1979-31.7.1980 viransijainen, 1.8.1985-alkaen vakinainen virka

Pirjo Tähkänen 1.11.1992-5.6.1994 väliaikainen opettaja

Anne Mäenpää 16.8.1993-4.6.1994 väliaikainen opettaja

Heidi Ramberg 1.8.1994 alkaen vakinainen opettaja

Koulussa on ollut lisäksi useita tilapäisiä puutyönopettajia sekä ylioppilaita lyhytaikaisissa viransijaisuuksissa.

Kuva 12.

Komea oli myös Tuorilan puhelinkekus. Siitäkin olisi hyvä saada lisätietoa.

Tuorilan kylän komistus oli tienviitta, joka kertoi kylän etäisyydet lähialueille...

Kuva on 1940-luvulta; vasemmalta Irja Rintala, Tapani Rintala, Liisa Simola (Sivula?), oikealla opettaja Emilia Tommila ja edessä ehkä Jenny Mäkinen. **Taustalla on Rintalan kahvila.** Tämä tulisi uudelleen laittaa samaan paikkaan, siinäpä kylätoimikunnalle oiva puuha! Onkohan jollakin tästä vielä parempi kuva olemassa?